

Секція 4. Особливості організації академічної мобільності студентів за програмами подвійних дипломів

Current issues of academic mobility of students in double degree programs

УДК 37.378

Степан Дячук

Тернопільський національний технічний університет імені Іван Пулюя, Україна

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Stepan Dyachuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

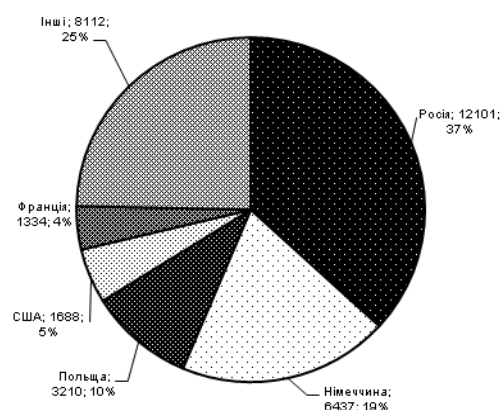
STUDENTS' ACADEMIC MOBILITY AS A FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Сучасна освіта, у тому числі і вища, в Україні розвивається на фоні глобалізації та інтеграції у сферах економіки та бізнесу. Процеси глобалізації суспільства поглиблюють міжнародні відносини, зокрема у сфері вищої освіти. Усі процеси глобалізації економіки та промисловості постійно проектується і на сучасну вищу освіту. Тільки випускник вищого навчального закладу, який отримав знання, що відповідають розвитку суспільства і економіки зможе адаптуватись до сучасного ринку праці.

Враховуючи зазначене вище, одним з головних напрямів роботи вищих навчальних закладів є міжнародна співпраця і у тому числі реалізація академічної мобільності як студентів так і науково-педагогічних працівників. Реформування вищої освіти, що постійно відбувається з запровадженням Болонської декларації, створює передумови для отримання студентом знань у різних країнах та різних університетах.

До запровадження у європейській освіті єдиних принципів та підходів до організації навчального процесу та оцінювання рівня знань аналогом академічної мобільності можна вважати здобуття освіти за кордоном. Згідно звіту ЮНЕСКО [1] у 2009 році за межами України навчалися 32882 українські студенти, а в Україні – 35780 студентів з інших країн. Інформація у розрізі країн подана на діаграмах.

Українці за кордоном

Іноземці в Україні

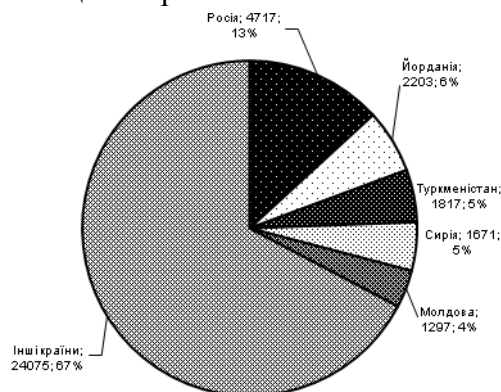

Рисунок1. Студенти за кордоном

Популярність навчання за кордоном зростає з року в рік в усьому світі. За даними ЮНЕСКО, всього в 2010 році 3,6 млн. студентів здобували вищу освіту за межами своєї держави. Для порівняння, в 2000 році в світі налічувалося близько 2 млн. міжнародних студентів[1].

Здобуття освіти за кордоном має як свої переваги так і недоліки. Сьогодні більш актуальним є здобуття освіти у різних країнах під час навчання за окремим освітньо-кваліфікаційним рівнем, або реалізація принципів академічної мобільності. Академічна мобільність набуває актуальності після узгодження спільних вимог, критеріїв та стандартів національних систем вищої освіти та принципів визнання документів про освіту, тобто створення єдиного освітнього та наукового простору. Країни Євросоюзу та інші країни, підписавши Болонську декларацію домовились про створення такого простору у 2010 році.

Поняття «академічна мобільність» трактується сьогодні по різному. Це і «важлива якісна особливість європейського простору, що передбачає обмін людьми між вищими навчальними закладами та між державами» [2]; і «виїзд певної кількості студентів для навчання за кордон» [3]; і «це можливість обрання найкращих варіантів навчання задля підготовки сучасного фахівця» [4]. На погляд автора у сучасних умовах академічну мобільність можна трактувати як **«процес накопичення знань та умінь студентом у представників сучасних наукових шкіл вищих навчальних закладів різних країн та отримання практичної підготовки в умовах передового виробництва і бізнесу, або реалізація індивідуального навчального плану студента з вибором предметів, університетів та країн де ці університети розміщені».**

Академічна мобільність в Україні набуває широкого втілення після затвердження у 2013 році Міністерством освіти і науки України «Примірного положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України». У документі визначені основні види академічної мобільності, порядок її реалізації та порядок визнання та перезарахування результатів

навчання. Положення визначає поняття внутрішньої (у межах України) та зовнішньої (у межах двох чи більше країн) академічної мобільності.

Зовнішня мобільність студентів може реалізовуватись шляхом:

- навчання з метою отримання освітньо-кваліфікаційного рівня з отриманням диплому одного університету;
- участі у програмах подвійних дипломів, що дає змогу отримати дипломи двох університетів;
- вивчення окремих дисциплін чи навчання протягом якогось часу у ВНЗ-партнерах з визнанням та перезарахуванням результатів такого навчання;
- участь у програмах мовної підготовки під час канікул;
- проходження практики чи стажування як у навчальних закладах так і на підприємствах на підставі договорів.

Участь у програмах академічної мобільності дозволяє студентам підвищити рівень своєї підготовки, як практичної так і теоретичної та стимулює викладачів до підвищення рівня викладання з метою залучення студентів до навчання.

У Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя протягом останніх років активно реалізуються програми академічної мобільності, особливо програми подвійних дипломів з вищими навчальними закладами Німеччини, Франції, Польщі, Великобританії, Російської федерації. Нами розроблено та запроваджено пакет документів з реалізації таких програм, що складається з договору між навчальними закладами, узгодженого спільного навчального плану та переліків дисциплін, результати з яких визнаються та перезараховуються ВНЗ партнерами.

Досвід участі студентів університету у програмах мобільності показав основні проблеми їх реалізації та окреслив напрями діяльності з підвищення рівня готовності до участі у таких програмах як студентів так і інших учасників навчального процесу.

Зокрема, при реалізації програм подвійних дипломів виникла проблема мовної підготовки студентів, особливо при участі у англо та німецькомовних програмах. З метою вирішення цього питання розробляється проект документів про мовну підготовку студентів університету.

Важливою проблемою при реалізації програм академічної мобільності є економічна складова, а саме оплата вартості навчання у закордонному навчальному закладі. Для пошуку коштів для реалізації програм мобільності необхідно навчати студентів залучати кошти фондів, спонсорів тощо.

Різні терміни підготовки «бакалаврів» та «магістрів» в Україні і за кордоном та наявність затверджених в Україні галузевих стандартів підготовки фахівців також суттєво впливають на впровадження мобільності та у багатьох випадках не дозволяють ефективно розробити спільну навчальну програму.

Також, на жаль, сьогодні академічна мобільність реалізується в Україні в основному односторонньо, тобто тільки студентів з українських університетів їдуть навчатись за кордон.

Як висновок можна сказати що академічна мобільність студентів дозволяє підвищити рівень освіти студентів та рівень готовності навчальних закладів до

надання освітніх послуг і як наслідок, підвищувати конкурентоспроможність вищої освіти України.

Література

1. Звіт ЮНЕСКО «Дайджест світової освіти 2011. Порівняння освітньої статистики по всьому світу» // <http://www.euroosvita.net>
2. Згуровський М. З. Болонський процес — структурна реформа вищої освіти на європейському просторі // <http://www.idn.polynet.lviv.ua>
3. Сагінова О. В. Интернационализация высшего образования как фактор конкурентоспособности // <http://www.marketologi.ru>
4. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні» (17–19 лютого 2005 року м. Дніпропетровськ). — К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. — С. 76–81.
5. Карпенко М. М. Пріоритети розвитку вищої освіти в Україні в руслі загальноєвропейських тенденцій // <http://www.niurr.gov.ua>

УДК 316. 62/ 63. 00

Тетяна Вітенько

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ ПОДВІЙНИХ ДИПЛОМІВ

Tetiana Viten'ko

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

ORGANIZATION AND IMPLEMENTATION OF DOUBLE DEGREE PROGRAMMES

Створення програм подвійних ступенів в Українських університетах, завдяки підтримці з боку європейського освітнього співтовариства, набуває все більшої актуальності. Спільні програми зустрічаються в безлічі предметних галузей, однак, найбільше поширення вони одержали в економіці, інженерній та бізнес-освіті, юриспруденції й менеджменті.

Два дипломи дають змогу випускнику в подальшому більш вільно здійснювати свою професійну діяльність майже в кожній із європейських країн, пред'являючи той диплом, який в даній країні має більшу вагу. В ідеалі цей процес міг би сприяти вирівнюванню значення дипломів кожної з цих країн, що складає суть так званого «Болонського процесу».

Існування різних моделей і типів програм свідчить про різноманіття підходів університетів до розуміння, дизайну і здійсненню програм подвійних дипломів. Партнерства перебувають на різних стадіях розвитку, володіють різними інституційними та фінансовими ресурсами. Разом з тим, програми